

L'Himne a Mollet: identitat i valors

Oriol Fort i Marrugat*

Resum

Aquest article —elaborat a partir de fonts escrites i orals— relata els fets i el procés cronològic que van adreçar el poema de Joan Ambrós i Lloreda titulat “Himne a Mollet” a ser adoptat oficialment com a himne de Mollet del Vallès.

Semblantment, exposa el trajecte musical de la composició del mestre molletà Vicenç Corominas i Pi que, plena de l'esperit claverianà i de la musicalitat catalana, ens mena —unint paraules i música— a un veritable himne que esdevé un emotiu i vibrant cant del poble.

D'altra banda, el treball analitza i confirma els valors humans, culturals, socials i polítics de Joan Ambrós i Lloreda palesats en el contingut del poema i plasmats en cada una de les seves estrofes, curulles de missatges de *progrés*, *virtut* i *amor*. Aquests valors cal que esdevinguin expressió profunda i sentida de la identitat i de la voluntat de la nostra ciutat.

Figura 1. Joan Ambrós Mollet (1978). Font: C. Ambrós

Paraules clau

Joan Ambrós, Vicenç Corominas, Mollet del Vallès, himne, identitat, valors.

Abstract

This article, elaborated from written and oral sources, relates the facts and the chronological process that led the poem by Joan Ambrós i Lloreda entitled “Hymn to Mollet”, to be officially adopted as the anthem of Mollet del Vallès.

Similarly, it exposes the musical route of the composition by Vicenç Corominas i Pi which, filled with the Claverian¹ spirit and Catalan musicality, brings us —joining words and music— to a true anthem that becomes an emotional and vibrant song of the people.

On the other hand, the work analyses and confirms the human, cultural, social and political values of Joan Ambrós i Lloreda reflected in the contents of the poem, and embodied in each of its verses, full of messages

* Humanitòleg i gestor cultural, oriol@fort.cat

¹ Josep Anselm Clavé (1824-1874). Catalan musician and politician. Founder of corals among the working class with the aim of cultural and musical education: els Cors de Clavé.

of *progress, virtue and love*². These values must become a deep and meaningful expression of the identity and the will of our city.

Key Words

Ambrós, Corominas, Mollet, anthem, identity, values.

1. Introducció

Alguns pobles, malgrat haver esdevingut ciutats, serveixen encara aquella personalitat, aquella parença que els va caracteritzar durant els llargs segles de creixement lent i temperat –en podríem dir humà.

Alguns pobles o ciutats, per la seva història –potser atzarosa– omplen la seva fisonomia amb urbanisme i construccions que mostren el seu trajecte esplendorós. D'altres, com és el cas de la vila pagesa de Mollet del Vallès –modesta durant els més de mil anys d'assentament en terres vallesanes– no poden lluir tants esquers.

Som un poble sense vestigis d'un passat insigne. Les nostres petges es resumeixen en un menhir esplèndid, un assentament prehistòric i un altre de romà ben discrets –ara enterrats–, algunes masies amb detalls d'història i d'art, unes preuades restes de velles conduccions d'aigua pagesa i vilatana, i un notable campanar d'origen romànic amb un discordant coronament modern. Hem estat un poble petit, sense bisbes ni comtes, sense capitalitats ni fortunes; poble de pagesos i de treballadors, de dones i d'hommes arrelats en l'esforç de la vida.

No és fins la industrialització de finals del segle XIX quan es produeix la primera revolució que ens menarà, a partir dels anys seixanta del segle XX, a la segona revolució; en aquest cas,

d'enorme creixement demogràfic i de tendència imparabile vers la ciutat de serveis que som actualment.

Em refereixo a cent-cinquanta anys en què, amb una velocitat, força i profunditat mai equiparable a cap altre canvi produït en els anteriors mil anys, es transforma la terra, el treball, l'urbanisme, l'habitatge, la cultura, la parla i, amb tot això, la idiosincràsia molletana.

Joan Ambrós i Lloreda (Mataró, 1906-Abbeville, França, 1992), pregon ciutadà de Mollet malgrat haver-hi viscut poc menys de vint-i-cinc anys –el franquisme el va fer fora de la seva terra el 1939–, incansable pensador, escriptor, cronista i poeta –i manyà i paleta– sintetitza, en els seus escrits, la identitat, mentalitat i personalitat molletanes. Unes obres nascudes de la

Figura 2. Joan Ambrós i Cisqueta Ambrós. Abbeville (1952). Font: C. Ambrós

² Lemma of the Claverian corals.

inquietud als anys vint, formades amb il·lusió i dolor en la República i en la Guerra del 36-39, i madurades i consolidades durant els més de cinquanta anys d'exili a França.

Un dels seus poemes, “Himne a Mollet”³, escrit en primera versió el 16 gener de 1980 i, en versió definitiva, dedicat al seu gran amic molletà Emili Codina i Pou, compendia, mitjançant el seu llenguatge republicà i catalanista, els valors socials que el mouen i els sentiments profunds que el vinculen a Mollet del Vallès, i que es corresponen a allò que podem anomenar l'essència del molletanisme. Essència que, en trontollar en aquest nostre món en procés de deshumanització i d'uniformització, exigeix recordar-la, honorar-la, refermar-la i renovar-la.

Havent viscut ben directament com a regidor de Cultura de l'Ajuntament de Mollet tot el procés que ens va portar a l'aprovació com a himne oficial de Mollet d'aquest poema d'Ambrós amb música del compositor molletà Vicenç Corominas i Pi, em vaig proposar recordar-ne els orígens, situar-lo en el context de l'obra i de la vida d'Ambrós, analitzar-ne el seu contingut des d'un punt de vista humà, cultural, social i polític i, en examinar-ne la part musical, emprar-ho, també, per extreure'n les relacions amb els valors que representa Josep Anselm Clavé, simbolitzats a Mollet pel cant entranysable de la Coral El Clavell.⁴

A més d'aquest aspecte de recerca, el treball pretén enaltir contingut i forma –lletra i música– de l'himne,

per tal de promoure'n i instar-ne la coneixença i la interpretació com a cant dels nostres valors de poble arrelat en la terra, el treball i les llibertats.

Vull agrair les col·laboracions joioses i imprescindibles de Cisqueta Ambrós i Tugas, Vicenç Corominas i Pi, Jaume i Joan Codina i Torrents, i Gloria Cámara Maroto. Les converses amb tots ells van enfortir les emocions i van confirmar la pertinència i la voluntat de fer aquest treball.

Gratitud a Yolanda Vallès Ambrós que, com la seva mare, em va acollir a Reims i a Abbeville amb afecte familiar i em va facilitar informació i documentació. A Rita Roca, presidenta de la Coral El Clavell per permetre'm l'accés a tota la valuosa documentació d'aquesta històrica entitat. A les companyes del Centre d'Estudis Molletans (CEM), Consol Garcia-Moreno i Marchan per enriquir aquest treball amb els seus coneixements i documentació sobre Ambrós, i M. Àngels Suárez i González per les seves anotacions. A Jordi Bertran i Duarte, director del CEM, i a Dolors González Reche, responsable de l'Arxiu Municipal de Mollet, per la seva assistència en aspectes acadèmics i arxivístics. A Pepa Ventura, directora del Museu Abelló, per les fotografies de la Medalla de la Ciutat.

El passat 15 d'octubre de 2017 va fer vint-i-cinc anys de la mort de Joan Ambrós i Lloreda. Serveixi aquest article com a emocionat homenatge a un home amatat de progrés, virtut i amor, i de testimoniatge d'afecte per la seva filla Cisqueta Ambrós i Tugas.

³ Malgrat que citem aquest poema com a “Himne a Mollet”, l'encapçalament dels manuscrits és: “Mollet del Vallès (Himne)”, i a sota, en quasi totes les còpies manuscrites: “Dedicat al meu gran amic Emili Codina que és un gran patriota i a l'ensem l'instigador d'aquest himne”.

⁴ Vegeu: GARRIGA (1990). Relat dels primers setanta-cinc anys de la Coral El Clavell. El 2013 en va complir cent. Vegeu, també, BOTER DE PALAU (2002: 16-23).

12

Figura 3. **Tomba de la Família Ambrós. Homenatge amb motiu de 25è aniversari de la seva mort. Abbeville (2017). Foto: Y. Vallès. Font: O. Fort**

2. Himnes

Encara que sigui de manera breu, escau definir què és un himne per tal que ens serveixi per a copsar la idoneïtat de la composició que estem analitzant.

Prenc dels diccionaris de l'Institut d'Estudis Catalans (a), de la Real Academia Española de la Lengua (b) i de l'Académie française (c), les accepcions que més és vinculen al nostre cas, sense entrar ni en els antics orígens dels himnes ni en els seus diferents usos:

a) Composició poètica o musical de lloança que exalta els ideals d'un individu, un poble, una institució, etc.

b) Composición musical emblemática de una colectividad, que la identifica y que une entre sí a quienes la interpretan.

c) Chant ou poème lyrique qui célèbre une personne, un évènement, ou qui exalte un sentiment, un idéal.

Per tant, l'himne hauria de ser una composició poètica i/o musical que exaltés uns ideals i uns sentiments del nostre poble, que ens identifiqués i que ens unís.

En acabar, podrem veure si són aquestes les condicions que compleix el nostre himne. No forma part de la definició d'un himne però és consubstancial per al seu arrelament en la comunitat que tingui un ampli reconeixement, que la ciutadania s'hi senti identificada. En democràcia, si l'himne no té un recorregut històric, cal

que el procediment d'acceptació com a himne oficial tingui el màxim suport possible de les institucions i persones responsables d'aquesta aprovació. Essent la unanimitat allò ideal per a un símbol que ens ha de representar; com ho són, també, la bandera i l'escut.

Com assenjala el Reglament d'Honors, Símbols i Distincions de l'Ajuntament de Mollet, aprovat pel Ple de l'Ajuntament en sessió celebrada el 30 d'octubre de 1997:⁵

"Article 20: Els símbols de la ciutat són l'escut, la bandera i l'himne

Article 21: Els símbols de la ciutat representen la nostra història, les nostres

⁵ BOPB, núm. 41, pàg. 28-29, de 17 de febrer de 1998 i Acta del Ple de l'Ajuntament de Mollet del Vallès, de data 30 d'octubre de 1997. AHMMV

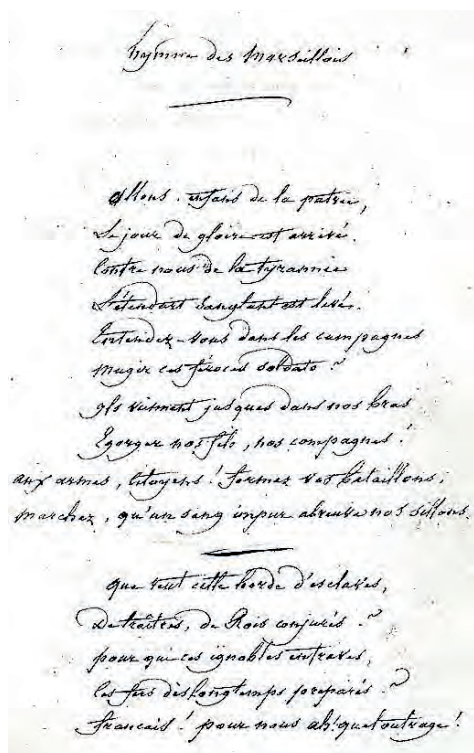

Figura 4. Manuscrit de Rouget de Lisle, autor del text de “La Marseillesa” (<http://www2.assemblee-nationale.fr/decouvrir-l-assemblee/histoire/dossier-historique-la-marseillaise/les-paroles-de-la-marseillaise>)

institucions i el conjunt de tota la ciutadania sense cap distinció. Els símbols de la ciutat mereixen el més alt respecte i cal sempre usar-los amb la consideració que cal atorgar a allò que sintetitza el nostre devenir com a poble.”

Les disposicions oficials de l'Ajuntament de Mollet en relació als símbols de la ciutat i, en concret, en relació a l'himne, concorden amb la voluntat de situar-lo en l'espai dels ideals, dels sentiments, de la identificació i de la unitat, mereixent, en ser un símbol de

tota la població, la màxima coneixença, reconeixement i respecte.

Per cloure aquest apartat cal dir que no és gens usual que pobles, viles o ciutats tinguin himne⁶. Una breu recerca sobre les poblacions de l'Estat feta a través d'Internet dóna una resposta mins i de valor relatiu: manquen fonts oficials. A l'Estat he trobat nou poblacions a Castella, una a Navarra (Euskal Herria), nou al País Valencià i dues a ses Illes Balears (Països Catalans). Són poblacions amb himne, no sempre oficialitzat.

Tampoc a Catalunya en trobem gaires. Girona amb la sardana “Girona m' enamora”, de Ricard Viladesau; Sant Feliu de Guíxols, amb l'emblemàtica sardana “Juny”, de Juli Garreta i Ambrosí Carrión; Navarxes, amb l’“Himne de Sant Valentí”; Arenys de Mar, amb l’“Himne de Sant Zenon”; Palafròls o, ben a prop nostre, Montmeló.

Com es pot observar en aquesta darrera relació, alguns himnes religiosos han esdevingut ben representatius. Ho podem corroborar amb “El Virolai” a Catalunya, amb música de Josep Rodoreda i lletra de Jacint Verdaguer, o amb els “Goigs de Sant Vicenç” a Mollet, veritable protohimne molletà amb música del mestre Antoni Suñé i Font i lletra de Manuel Bertran i Oriola, estrenat per la Parròquia el 1946 (ARIMON, 1990: 42).

No correspon a aquest treball fer una recerca rigorosa sobre els himnes; tanmateix, a partir de la investigació feta podem afirmar que l'himne de Mollet és un dels que més enalteixen valors humans universals, expressats a través de la història, de l'entorn i de les vivències molletanes.

⁶ Segons la publicació municipal Quatre Cantons (octubre-novembre de 1994), Mollet va ser la primera ciutat de l'Estat que va aprovar un himne oficial mitjançant un acord de Ple. La recerca que s'esmenta a continuació, no permet dubtar d'aquesta afirmació.

3. Joan Ambrós i Lloreda: cultura i política⁷

Joan Ambrós va néixer a Mataró el 3 de maig de 1906, fill d'Andreu Ambrós Estrada i de Francesca Lloreda i Torres. Va morir en terres franceses el 1992. Escriu Cisqueta Ambrós:

“El meu pare va morir el 15 d'octubre, aniversari de l'afusellament del president Companys. Va ser enterrat en terra estrangera al costat de la meva mare, però dins el bagul hi ha una gerra plena de terra que ell mateix va anar a cercar, acompanyat dels seus amics Codina, fidels entre els fidels, al Fossar de la Pedrera, quan encara el cementiri estava en abandó. Segons la seva voluntat, una senyera catalana cobria completament el taüt, i el Cant dels Ocells va omplir l'àmbit del cementiri.” (CORBALÁN i GARCÍA-MORENO, 2002: 11)

Figura 5. Joan Ambrós. Mollet (1929). Font: C. Ambrós

14

Alguns apunts sobre la seva vida ens mostraran tant els aspectes de la seva personalitat com del seu pensament que, sempre fugint de la presumptuositat, va anar acompanyat de l'acció, del treball col·lectiu i per a la col·lectivitat.

Ambrós arriba a Mollet amb vuit o nou anys, als voltants de 1915. Temps convulsos per a Europa i per a Espanya. També per a Catalunya i per a Mollet, però engrescats –l'una i l'altra– per les transformacions polítiques, econòmiques i socials, per la força cultural i identitària de la Renaixença, per l'enorme capacitat de gestió i de govern d'Enric Prat de la Riba des de la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat, i per l'extraordinari creixement associatiu, germen dels èxits col·lectius en educació, cultura, treball, condicions de vida i drets nacionals. Ambrós, de la mà del seu

pare, va viure i protagonitzar a Mollet el que en podríem dir els fonaments de la modernitat de Catalunya.

Corbalán i Garcia-Moreno (2002: 29) ens ofereixen unes paraules d'Ambrós escrites el 1966: “En la meua infància, el meu pare m'ensenyà el republicanisme [...]. Vaig aprendre que república (de res i publica, cosa pública) era sinònim de llibertat, que democràcia (de demos, poble, i kratós, autoritat) era igual a fraternitat i que dret equivalia a igualtat”.

Continuo aquest punt de partida polític i social ambrosià, citant la mateixa obra (2002: 31-32), ara en paraules dels autors:

“L'altra influència que rebé Joan Ambrós en la seva joventut fou la més purament catalanista, encarnada per Prat de la Riba i les seves dues obres

⁷ He fet notar anteriorment, que el llibre de referència sobre Ambrós i Lloreda és el de CORBALÁN I GARCÍA-MORENO (2002). En aquest treball només ressenyo alguns apunts sobre la seva vida i el seu pensament.

Figura 6. Invitació dels Cantaires de Mollet a Feliu Tura Valldeoriola (1935). Font: M. Tura

que definiren el seu ideari: Compendi de Doctrina Catalanista (1894) i La Nacionalitat Catalana (1906). Prat de la Riba, líder de la Lliga Regionalista des del 1901 i president de la Mancomunitat de Catalunya del 1914 al 1917, fou el gran teòric del catalanisme [...]. Tot i que l'ideari polític de la Lliga –ni amb Prat ni després– no va ser independentista, va ser el primer polític que utilitzà els termes nació i nacionalisme per a referir-se a Catalunya.”

Certament, no em puc estendre amb exemples i cites, donat el caràcter d'aquest treball i atès que el millor coneixement d'Ambrós és a l'abast de tothom amb la publicació de referència de Corbalán i Garcia-Moreno, sense oblidar Josep Fortuny i Torrens. Una

biografia política, La Segona República i la Guerra Civil a Mollet del Vallès o La Sardana a Mollet. Un segle d'història,⁸ entre altres.

Esquemàticament, deixaré constància de la prolífica activitat d'Ambrós tant en l'àmbit cultural com en el polític. Ens ajudarà a entendre el seu pensament i els seus valors.

A Mollet i fins l'exili el 1939, hom pot destacar:⁹

- 1926: es funda el Foment de la Sardana. Ambrós n'és un dels fundadors. Hi coincidirà amb qui serà el seu gran amic i destinatari del poema “Himne a Mollet”, Emili Codina i Pou.¹⁰
- Anys vint: membre de la penya teatral Els uns i els altres. Fa de Rovelló a Els Pastorets del 1929.

⁸ Vegeu apartat 8.1 Bibliografia.

⁹ Dades extretes dels llibres: SOLÉ TURA (1986); Arimon (1990); GARRIGA (1990); DIVERSOS AUTORS (1993); SUÁREZ (2000); CORBALÁN I LARDÍN (2000); CORBALÁN I GARCIA-MORENO (2002); ARIMON (2006); I GARCIA-MORENO (2007). També dels llibres d'actes i de socis de la Coral El Clavell, i de diverses converses ja citades. No n'especifico la referència completa d'aquesta part per no fer excessivament carregosa la lectura, perquè algunes dades es troben, alhora, en diverses publicacions.

¹⁰ Va escriure Emili Codina “Dins l'atmosfera del Foment va ser on vàrem establir ambdós unes relacions d'amistat.” CORBALÁN I GARCIA-MORENO (2002: 13).

Figura 7. Joan Ambrós i el seu pare, Andreu Ambrós, amb la Coral El Clavell davant La Marineta (anys 30). Font: AHMMV

16

- Cofundador del Centre Excursionista, en l'àmbit de l'entitat Niu d'Art.
- Arxiver bibliotecari de l'Ateneu.
- 1926-1929: secretari de la Junta del Foment de la Sardana.
- 1930-1932: president del Foment de la Sardana. Representant la Lliga Sardanista i delegat a la IV Assemblea general de la Lliga Sardanista, a Manresa, el juny de 1933.
- 1929-1931: cantaire a l'entitat Societat Coral-Secció Cantaires de Mollet.¹¹
- 1932: cantaire de la Societat Coral Recreativa El Clavell¹². En fou vice-president.¹³ Hi coincidí amb el seu

pare, Andreu Ambrós Estrada que fou vocal segon de la primera junta.¹⁴

- Febrer 1936-agost 1936: president del Foment de la Sardana. Deixa la presidència per poder dedicar-se a les milícies antifeixistes.
- 1937-1939: president del Foment de la Sardana.
- 1931-1936: membre del cos de redacció de *Nostra Veü*.¹⁵ També escriu a *Nostre Ideal* (amb el pseudònim JALL) i *Inquietuds*. Corresponsal a Mollet de *La Publicitat* i *La Nau*, publicacions d'àmbit català.
- 1923: membre d'Estat Català. Partit fundat per Francesc Macià, el 1922.
- 1924: funda i presideix un centre excursionista a Mollet. Forma escamots per a la futura creació d'un exèrcit català. També es vincula a la Societat d'Estudis Militars (SEM)¹⁶.
- Membre del Partit Català Republicà
- 1930: vicesecretari del Consell Directiu del Centre Catalanista Republicà (CCR).
- Gener de 1934: membre de la candidatura del CCR-ERC per a Conseller Municipal (encapçalen la llista Feliu Tura Valldeoriola¹⁷, Josep Fortuny Torrents¹⁸ i Pelegrí Pi Planellas).
- Gener de 1934: escollit regidor per la candidatura del CCR-ERC.

¹¹ Entitat fundada el 1918 (BOTER DE PALAU, 2002: 100).

¹² El cor El Clavell va néixer, el 1913, com a Societat Coral Humorística El Clavell (o "Colla" Humorística El Clavell). En entrar a formar part de la Federació de Cors de Clavé, el 1931, va canviar el nom per Societat Coral Recreativa El Clavell.

¹³ Llibre d'actes de la Coral El Clavell. Acta de 7 d'agost de 1934.

¹⁴ Llibre d'actes de la Coral El Clavell. Acta d'1 de febrer de 1932.

¹⁵ Vegeu GARCIA-MORENO (2007: 92-98).

¹⁶ "Als 17 anys jo era president d'un centre excursionista militar." CORBALÁN I GARCIA-MORENO (2002: 36). Ambrós i el també molletà Pere Bonvilà foren acusats de pertànyer al SEM; tanmateix, com la gran majoria d'acusats, foren absolts per falta de proves. (2002: 37).

¹⁷ Per a més informació sobre Feliu Tura i Valldeoriola i l'extensa història pagesa i política dels Tura de Can Pinyonaire, vegeu TURA (2018), premi Carles Rahola d'assaig, 2017.

¹⁸ És molt profunda la relació entre Ambrós i Fortuny. La referència a l'assassinat de Fortuny en l'article "La pena de mort" mostra, amb amargura, el seu dolor. (2002: 221).

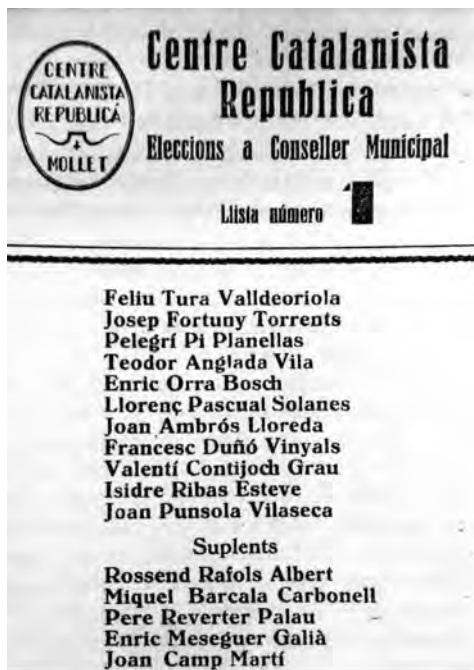

Figura 8. Papereta de votació del Centre Catalanista Republicà (1934). Hi figura J. Ambrós. Font: AHMMV

És nomenat vocal de la Comissió d'Obres Públiques; president de la Delegació municipal del cementiri i delegat (president) a la Junta municipal del Cens¹⁹.

- Febrer de 1936: retorn dels governs cessats pels Fets d'Octubre de 1934. Ambrós és regidor.
- Octubre de 1936: regidor per ERC (n'és l'alcalde Feliu Tura).

- Octubre de 1937: regidor per ERC. Nomenat quart tinent d'alcalde (n'és alcalde Josep Fortuny). Exercí de regidor de Cultura i de Finances i de responsable d'Obres Públiques.
- Abril de 1938: s'incorpora voluntari a l'Exèrcit Popular.
- Delegat del Comitè Pro-Refugiats.
- Delegat d'ERC al Socors Roig Internacional. En fou secretari general.

Tampoc a l'exili deixa de treballar per la seva terra i pels seus ideals. És als anys cinquanta quan retorna a l'activitat literària:

“Més tard, amb una prematura jubilació, tindrà ocasió de dedicar molt de temps a l'activitat literària i a la reflexió ideològica, que plasmarà en els seus escrits, molt dels quals els fa com a col·laborador de revistes d'associacions catalanes a l'exili; altres quedaran inèdits. Amb ells inicia una frenètica lluita contra el franquisme i en defensa de les llibertats i la identitat de Catalunya. Tenim constància que articles seus han estat publicats en revistes de casals catalans que aplegaven exiliats a Angulema (*Mai no morirem*), a Suïssa (*Plançó*) i probablement a Montpeller (*Vida Nova*). D'aquesta època són el conjunt més important dels seus escrits, que fa per a la revista *Mai no morirem*, compendi del seu pensament polític.” (2002: 16)

Com es constata, el treball i l'obra

¹⁹ Són de lectura indispensable i agraïda els capítols “La tasca a l'Ajuntament Republicà” (1934-1938) i “Joan Ambrós a la Guerra Civil (1938-1939)”, (2002: 73-95), en què es descriuen les nombroses activitats, responsabilitats i preocupacions d'Ambrós des de l'Ajuntament. Uns afanys per la quotidianitat que mostren les seves característiques de proximitat i humanitat. Escau citar Joan Solé Tura (1988b: 109) per complaure'ns amb un singular exemple: “Mentrestant el nou conseller Joan Ambrós i Lloreda, esperit sensible a la poesia i a la cultura en general, es queixa reiteradament de que les campanes de l'església toquen massa sovint i amb acusada estridència. Tampoc li cau bé que les sirenes de les fàbriques desvetllin a la gent de bon matí, al migdia a la migdiada i a les nits al plegar. S'acorda comprar-li un paquet de coto fluix a cal Foz perquè es pugui tapar les orelles. L'Ambrós, una bona persona, dóna les gràcies en sentides paraules”. Altrament, atesa la relació de responsabilitats polítiques que Ambrós va assumir, es pot afirmar que va tenir nombroses i destacades activitats des de l'Ajuntament i des de les diverses organitzacions a les quals va pertànyer, i que totes elles estaven sustentades per uns fonaments plens de republicanisme, llibertat, democràcia, solidaritat, catalanitat i molletanisme.

d'Ambrós és enorme. El llibre de Corbalán i Garcia-Moreno (2002) conté un recull extraordinari de quasi 360 pàgines que exposen, directament de la seva veu, els sentiments i els valors que el feren viure: poemes i sardanes (des de Catalunya i des de l'exili), articles per a publicacions de Mollet o de Catalunya, articles per a publicacions de les comunitats catalanes a l'exili i, finalment, amb un emocionant valor afectiu i humà, un seguit de correspondència –aquest vital voler ser-hi des de la cruel distància– que acaba de reblar el clau de la seva humanitat. Els autors suara citats descriuen de manera sensible i fidel l'entorn emocional d'Ambrós en escriure a l'exili:

“Per en Joan Ambrós aquesta inclinació [a escriure] era prou forta per no extingir-se davant les vicissituds de la seva vida. Recorda en cartes i altres escrits com era la seva terra, la gent que l'envoltava, els ideals que inflamaven el seu patriotisme i que li donaven tema i inspiració per als seus escrits. Es lamenta també que la llunyania de Catalunya i dels éssers que estimava li resta inspiració, ja que li falta la saba que necessita tot escriptor perquè la seva creació tingui la qualitat desitjable. Però la inclinació a la lletra escrita és tan forta que, tan bon punt les circumstàncies li ho permeten, torna a agafar la ploma i a posar-se davant el paper. N'hi ha prou amb un moment de nostàlgia, o un retall de diari que li arriba d'un amic, o la invitació d'uns amics que l'animen a escriure quelcom sobre la seva terra destinat a ser lletra d'himne i sardana.” (55-56)

En tot això tractat fins ara podem

anar trobant les paraules clau que conformaran el seu pensament i la seva actitud que, sense renúncies ni defalliments, va servir i defensar fins la seva mort: república, llibertat, democràcia, fraternitat, pau, dret, igualtat, Catalunya, catalanisme, nació. Són les paraules que mouen la seva vida. Però cal afegir-n'hi, si més no, tres més: família, amor i amistat.²⁰ I una altra: Mollet.

D'altra banda, Ambrós té una característica que el dissimila d'altres persones que poden reunir semblants virtuts. Aquests fonaments tan humans i tan socials que sustenten la seva personalitat i la seva vida, Ambrós no se'ls queda dins seu o per compartir-los només amb el seu entorn més proper. Ambrós, activista i difusor d'allò social, pedagog, vol i necessita compartir la seva riquesa vital i intel·lectual, també espiritual, amb tots aquells que el vulguin llegir o escoltar. Com un apòstol de la *vida bona* de Sòcrates, de Plató, d'Aristòtil, reflexiona i escriu; dóna exemple per ajudar-nos a aconseguir aquells ideals de vida humana que el van moure des que, aprenent de manyà i després aprenent de paleta “com que tenia, i va tenir sempre, la dèria d'aprendre, va anar a l'escola els vespres, i això fins que es va casar”, recorda la Cisqueta Ambrós (2002: 11).

El seu viure, els seus escrits –sobretot d'exili– la seva poesia social i, condensant-ho, l'“Himne a Mollet”, mostren, sense fissures que el puguin fer frontollar, el noble, social i humà ideari ambrosià.

Ho resumeix l'alcaldeessa Montserrat Tura i Camafreita en la presentació del llibre *Joan Ambrós i Lloreda. Per Catalu-*

²⁰ “Estimar, estimar”, ens deia en Jaume Codina a l'entrevista (2016). Paraules que tant podien correspondre a Ambrós com a Emili Codina.

Handwritten musical score for "La Maquinista" by Josep Anselm Clavé. The score is written on ten staves, with the top two staves containing vocal lines and the bottom six staves containing piano accompaniment. The lyrics are in Catalan and include the words "Progrés, virtut i amor". The score is marked with "Andante" and "Allegretto".

Figura 9. Partitura de “La Maquinista” de Josep Anselm Clavé. Compassos “Progrés, virtut i amor”.
Font: Coral El Clavell

19

nya i la Llibertat, del qual en va ser notable impulsora:

“Joan Ambrós i Lloreda, un home fidel als principis catalanistes, democràtics, republicans i socials; un home de la cultura, un home implicat en el dia a dia de la cultura popular, ens deixa un llegat extraordinari que ara, amb aquesta publicació, podem transmetre com a ciutat a totes les noves generacions de molletans i molletanes que, nascuts aquí o vinguts d’arreu, poden trobar en aquest exemple de polític al servei del seu poble, un motiu d’inserció, de plena vinculació amb una ciutat plena d’homes i de dones exemplars.” (2002: 10)

I ho sintetitza, amb amor, la seva filla Cisqueta: “Un català que sempre va pensar, per sobre de tot, en la seva terra. El seu record perdura i perdurarà. Que reposi en pau.” (2002: 13)

4. Ambrós, Clavé i El Clavell

He exposat algunes pistes per poder conèixer els valors humans i socials i els fonaments culturals i literaris d’Ambrós. Iniciem, ara, el camí del poema ambrosià que ens portarà, des de Josep Anselm Clavé, la Coral El Clavell, Joan Ambrós, Emili Codina i Vicenç Corominas, al ple de l’Ajuntament que aprova l’himne de Mollet.

La presència de Josep Anselm Clavé en aquest treball es basa en els següents arguments: els seus ideals polítics i socials, el seu pensament republicà, catalanista i obrerista; i la seva condició de músic –i sardanista– que, tot plegat, el porta a crear els cors de Clavé; el lema de les corals claverianes i, per tant, de la Coral El Clavell.

No ens pot estranyar, doncs, l’ad-

miració i les coincidències²¹ que Ambrós expressa tenir per aquesta personalitat. Admiració que, a Mollet, ja venia de lluny.

Una referència ben antiga d'aquesta relació ens la dóna, amb entusiasme, Vicenç Plantada en la seva crònica al diari *La Renaixença* de 29 de gener de 1898, just passada la “festa major Patronal”: “A la tocada de Casa ‘l poble ‘l coro [de Mollet], acompanyat d’una orquestra, cantá *Los Nets dels Almogavers* del immortal Clavé; repetincho devant la ‘Pau’ lo diumenge avans de comensar lo sarau” (PÉREZ, 1997: 188).²²

Corbalán i Garcia-Moreno (2002:43), ens relaten el camí que relaciona Ambrós amb Clavé:

“Tot aquest moviment de recerca i renovació sardanístic [el que protagonitzaren Pep Ventura i Miquel Pardàs] és coetani al moviment social i cultural d’en Josep Anselm Clavé (1824-1874). Joan Ambrós dedica a aquest personatge i a la seva obra tot un article,²³ i se’ns mostra com un gran coneixedor i admirador de la tasca realitzada per Clavé i alhora un gran

entusiasta de l’home i la seva obra.”

Vegem-ne alguns paràgrafs:

“Les entitats corals han estat i són la més gran realització de tasca artística i cultural que han fet les masses obreres catalanes.” [...] “La seva gran dèria [de Clavé] foren les societats corals que ell va fundar, i que ben aviat varen depassar les seves previsions, més enllà de les esperances que ell mateix hi havia posat.” [...] “Són ben dignes de lloança aquells homes [els de la Renaixença] que, sense la preparació suficient i per pur patriotisme, feren ressorgir la nostra llengua en la literatura i en les cançons de la letargia de feia uns segles. Es pot dir que l’obra catalana, esclatant i fecunda de Clavé, va durar uns deu anys.” [...] “Clavé va ben precisar, en *La Maquinista*²⁴, quin ha de ser l’afany del corista, en dir: ‘Progrés, Virtut i Amor és nostre lema sant; soldats som de la indústria, soldats som de la pau’”.

D’altra banda, Manel Risques, a “Clavé, demòcrata i federalista” i Ricard Vinyes, al catàleg de l’exposició “Clavé al cor. 1824-1974”, celebra-

20

²¹ No només coincidències polítiques i musicals, també de salut. Per motius de salut, Ambrós va haver de deixar l’aprenentatge de manyà, com ens diu la seva filla Cisqueta (CORBALÁN I GARCIA MORENO, 2002: 11), i Clavé, la feina de torner (RISQUES, 1987: 5).

²² “Finalment, volem assenyalar que hem respectat l’ortografia, sense normalitzar, amb què aquests escrits foren publicats” (PÉREZ, 1997: 73).

²³ “Clavé i els seus cantaires”. CORBALÁN I GARCIA-MORENO (2002: 246-249). Aquest article d’Ambrós porta per subtítol: “A la Societat Coral “El Clavell” de Mollet del Vallès en el seu cinquantenari, i al seu Mestre Director A. Suñé Font en prova de record i amistat”.

²⁴ Cançó amb lletra i música de Josep Anselm Clavé. L’estrofa diu:

L’aurora del progrés
manumitint esclaus
lo estigma de la gleba
de nostres fronts borra.
En lo banquet del món
avui l’obrer ja hi cap:
los trobadors pregonen
las glorias del treball.
Progrés, virtud y amor
és nostre lema sant,
soldats som de la indústria
soldats som de la pau.

da amb motiu del 175 aniversari del naixement de Clavé, ens exposen dues característiques bàsiques del pensament i del treball claverià:

El perquè:

“Aquesta activitat [la formació de l’orquestrina La Aurora el 1845], li va fer possible observar progressos culturals i humans en els seus companys, fins i tot a nivell de comportament personal. Així va adonar-se de la capacitat educadora de la pràctica musical que, traslladada a l’àmbit social, podia tenir un important espai on aplicar-se: l’oci popular.” (RISQUES, 1987: 6)

“Va ser entre 1846 i 1850 [...] que Clavé decidí el perfil definitiu del seu projecte: l’educació moral dels treballadors. Una educació moral no en sentit normatiu, sense indicar amb precisió què fer i què no fer, sinó una educació moral entesa com l’adquisició d’hàbits culturals destinats a fer prendre consciència als treballadors de la seva dignitat com a classe social: ‘En lo banquet del món avui l’obrer ja hi cap’, escrivia a ‘La Maquinista’.” (VINYES, 1999:54)

El com:

“Considerà que l’èxit d’aquell projecte depenia de l’arrelament organitzatiu del model bàsic, la Societat de Resistència, que, a més, havia de ser la difusora de tot el projecte de moralització a través del cant, del ball i de la festa, en una mena d’actualització dels costums gràcies a una finalitat política global: la igualtat.” (VINYES, 1999: 54)

“Mentre va durar en confinament a les Illes²⁵, Clavé va rebre ajut eco-

nòmic constant de *La Fraternitat*²⁶ per poder sobreviure a les circumstàncies. Aquest fet il·lustra la dimensió de resistència, d’ajuda mútua, que també tenien les societats corals sobre la base de la solidaritat entre els seus membres.” (RISQUES, 1987: 7).

Judico que aquests apunts sobre Clavé són suficients per poder copsar-ne la relació amb la Coral El Clavell i, ensems, les nombroses coincidències republicanes, culturals, associatives, obreristes, progressistes, catalanistes, activistes, etc., amb Ambrós. Convé dir que no correspon a aquest treball fer una detallada referència a l’activitat política de Clavé, que el portà a ser president de la Diputació de Barcelona (1871-1872), governador civil de Castelló (1873) o diputat a Corts (1873-1874) fins el dia 3 de gener de 1874, dia del cop d’estat del general Pavia.²⁷

Acabo aquesta secció amb unes breus notes sobre el camí que va recórrer la Societat Coral Humorística El Clavell de Mollet (o “Colla” Humorística El Clavell) per esdevenir la claveriana Societat Coral Recreativa El Clavell i, posteriorment, la Societat Coral El Clavell. N’extrec algunes del llibre de Jacint Garriga, *Coral El Clavell*. 75 anys d’història: 1913-1988.

Malgrat que la idea de fundar una coral surt d’una colla d’amics després de la Missa del Gall de 1913, el primer concert no és fins el Dissabte de Glòria de 1914. Els cantaires amb gorra de plat amb un clavell brodat al frontal, presidits per Jaume Moly i Lloreda i dirigits pel mestre Vicenç

²⁵ El confinament fou a Maó. Havia estat detingut a causa de les mesures repressives que el general Juan Zapatero va aplicar després de les revoltes del Bienni Progressista (1854 i 1855).

²⁶ *La Fraternitat* fou la primera societat coral que fundà, el 2 de febrer de 1850. Estava integrada exclusivament per obrers; el seu nom mateix ja reflectia la vocació republicana i regeneradora de Clavé (RISQUES, 1987: 6).

²⁷ Vegeu-ne més detalls a GARCIA-MORENO (2007: 53).

Figura 10. El Clavell, amb el mestre Suñé, davant La Marineta. Mollet (anys 40). Font: AHMMV

22

Solà i Pujol, van sortir a cantar allò que havien assajat i que formava part del seu repertori i de la seva vocació engrescadora. “Cuplets i pout-purrís [que] estaven molt de moda, puix que en ells, sortien a la llum tots els fets del poble, bons, dolents i ‘frescos’, cosa amb què la gent que ho escoltava gaudia d’allò més.” (GARRIGA, 1990: 13)

El 1929 és contractat com a director el mestre Antoni Suñé i Font, que introdueix al repertori d’El Clavell obres de Millet, Clavé, Vives, etc. I el 1930 es produeix el gran canvi que, sense renunciar a la història, dona una nova ruta a la coral. Escriu Garriga:

“En aquesta mateixa reunió [de la Junta] pren la presidència de la Coral el cantaire Sr. Joan Castells i Moretó, el qual, aportant noves idees, va capgirar un xic la rutina de l’entitat. [...]. Fent la consulta prèvia amb els altres membres de la Junta, va inscriure la

Coral a la Federació de Cors de Clavé. [...] Però [atès que algun cantaire es va enfadar] la Junta, que en aquells moments presidia el Sr. Joan Castells, va pensar que allò era l’evolució del temps, que s’havia de caminar vers un futur més brillant, de progrés, de modernització, i no quedar-se enre-re.” (1990: 18-19)

L’entrada a la Federació el 1931, narra Garriga, va comportar la necessitat de modificar el nom, canviar la gorra de plat per la barretina i confeccionar un nou estendard.²⁸

És en aquestes circumstàncies que Joan Ambrós decideix deixar la Societat Coral-Secció de Cantaires per integrar-se a la Coral El Clavell. Ambrós només volia entrar a la coral si s’integrava a l’Associació Euterpense dels Cors de Clavé (CORBALÁN I GARCIA-MORENO, 2002: 49).

Cantaire i vice-president, hi és actiu fins que les obligacions políti-

²⁸ La Coral El Clavell conserva els seus tres estendards històrics.

ques i la guerra el porten a assumir les responsabilitats citades més amunt. L'exili trencarà la seva presència física a la coral, però no pas el lligam. Poemes per convertir en cançons i sardanes per cantar a la coral són un fort vincle ja impossible de trencar.

“Moltes d'aquestes poesies [escrites a l'exili] les va enviar al mestre Sunyer, en Ton Sunyer per a nosaltres, qui les va convertir en sardanes amb lletres del Joan i música del Ton. Un bon exemple del seu amor i l'enyorança que sentia per la seva terra és la lletra de l'Himne a Mollet.”, va escriure Emili Codina (CORBALÁN i GARCIA-MORENO, 2002: 14).

“El mestre Suñé alguna vegada havia demanat al Sr. Ambrós que li enviés alguna lletra per a musicar-la ell; i com que era persona que sabia escriure, va enviar lletres que algunes d'elles són avui cançons que la Coral ha cantat; musicades primer pel mestre Suñé i després pel mestre Corominas, han estat aquestes sardanes: *Les parets de Sant Miquel*, *Els pinetons*, *La Cisa* i *l'himne Himne a Mollet*.” (GARRIGA, 1990: 38).²⁹

Caldria, ara, recordar i exposar, entre les moltes vivències que em va explicar la Cisqueta Ambrós en la conversa a Reims, uns fets que no són només anècdota quotidiana familiar, sinó que mostren el treball de precisió que feia Ambrós, que exigia concentració i tranquil·litat per escriure. Expressen la voluntat que allò que escrivís s'entengués i entrés dins els lectors, la relació de confiança que tenia amb la seva filla, i la participació d'ella en les creacions literàries am-

brobianes. En Joan Ambrós no volia que ella llegís allò que estava escrivint, volia que l'escoltés.

“—No vull que em llegeixis, vull que m'escoltis per a veure si sona bé —deia l'Ambrós

—Escolta, nena, això —i llegia

—Això no, papa; això no —l'interrompia, ella

—Per què, no?

—Perquè no em sona —contestava la Cisqueta, ben sincerament

—Per què no et sona?

—No sé perquè, però no em sona —replicava, de manera ben clara.

Ambrós, sovint, acabava acceptant la conveniència de canviar. Fins i tot el suggeriment d'alguna idea o paraula.

—Ara sí, papa, ara sí! —després d'una nova versió, potser de l'“Himne”.

Cert. Quan va llegir-li l'Himne, li va demanar opinió, li va preguntar si li semblava bé. La Cisqueta va assentir. I tenim himne.

Fidel a la trajectòria claveriana, la nostra més antiga coral malda per deixar-ne constància al bell mig del poble. El 17 d'octubre de 1965 s'inaugura el monument a Anselm Clavé, que des del juny de 1972 està situat a tocar del Casal Cultural.

En la primera visita que va fer Ambrós a Mollet des de l'exili, el 1978, el coro li va retre un homenatge que Garriga (1990: 38) recorda “amb una gran assistència de gent i un doll d'emotivitat”. Evoca Ambrós (2002: 473):

“En la meua vida he viscut moments molt extraordinaris, però mai cap no havia estat com aquestes set

²⁹ Ho corroboren les entrevistes amb Vicenç Corominas i amb Jaume i Joan Codina. Corominas remarca com Ambrós, havent d'estar tan lluny, desitjava transmetre, donar a conèixer els seus sentiments i demanava al mestre Suñé que fes unes músiques “que els entrin a dins” per poder viure i gaudir els sentiments que Ambrós expressava.

24 Figura 11. El Clavell, amb el mestre Suñé, en la inauguració del monument a Clavé. Mollet (1965).
Font: AHMMV

setmanes viscudes en la meva terra, després d'una absència tan llarga. Això em durarà per sempre més. Quina tranquil·litat moral i quin contentament que en sento!"

En aquest punt cal fer una ressenya concisa del mestre Vicenç Corominas i Pi (Mollet del Vallès, 24 de setembre de 1926). El desembre de 1975, Corominas, músic i cantaire, es fa càrrec de la direcció de la coral en posar-se malalt el mestre Antoni Suñé. "Des de llavors, la compenetració entre director i cantants és immillorable i la prova palesa esdevé la quantitat d'estrenes que formalitzen en les seves actuacions [i] la composició del grup mixt que ha estat per al Clavell un encert magnífic". (SOLE TURA, 1986: 202)

"La infància i l'adolescència del mestre Corominas reberen l'impacte demolidor de la Guerra Civil; l'afectà

sobretot en la seva trajectòria escolar, interrompuda quan tenia tot just deu anys. Acabada la guerra, ja no tornà mai més a estudi. Als quinze anys entrà a treballar a Can Mulà, i era després de la jornada de treball que podia dedicar hores a la música, el seu hobby.

Les primeres lliçons de música les rebé del mestre Suñé, i més tard anà a Granollers a fer estudis d'harmonia i contrapunt amb el mestre Ruera. Les de direcció coral anaren a càrrec del mestres Pierre Cao i Manuel Cabero.

Ha actuat com l'instrumentista de saxo tenor i clarinet en algunes de les orquestres molletanes més emblemàtiques: Orquestra Royal, Catafau, Salmers i Gran Estilo.

Ha dedicat divuit anys de la seva vida a la direcció del cor El Clavell de Mollet i quatre més a l'Escola Orfeònica de Sant Fost de Campsentelles.

Figura 12. Homenatge del cor El Clavell a Ambrós Mollet (1978). A mà dreta, Emili Codina, a mà esquerra Jacint Garriga. Font: AHMMV

Figura 13. Vicenç Corominas va ser prestigiós saxofonista de diverses orquestres els anys 50 i 60. Font: V. Corominas

Figura 14. Corominas al seu espai de treball musical. Mollet (2017). Foto i font: O. Fort

Figura 15. Corominas, Codina, Ambrós i el veterà cantaire Quimet de Can Pelat. Mollet (1978). Font: Coral El Clavell

Cal subratllar que ha destacat també com un arranjador de mèrit.” (GARCIA-MORENO, 2007: 270-273)

Vicenç Corominas ha compost al voltant de cinc-cents sardanes. Als noranta-un anys en continua component i interpretant utilitzant el piano, el teclat, ordinadors, samplers i altres aparells de noves tecnologies que fa servir amb admirable facilitat. És un profund i veritable esperit musical que, combinat amb la seva catalanitat i el seu molletanisme, dona una música que s’enganxa, propera, viva, transparent i sincera, que el caracteritza.

Arribats aquí, ja podem enllaçar tres de les quatre bases de l’himne: Ambrós, Codina i Corominas. La quarta serà El Clavell: el poble de Mollet cantant.

5. De l’*“Himne a Mollet”* a l’*Himne de Mollet*³⁰

26

Pertoca introduir aquest apartat esmentant un fet primordial. Potser sense ell no hi hauria ni l’exultant poema d’Ambrós, ni la vibrant música de Corominas, ni l’himne de Mollet. Es tracta de l’amistat entre Ambrós i Emili Codina. S’ha citat abans: van coincidir al Foment de la Sardana.

De bon inici, els va aplegar la dansa més bella de totes les danses, la nostra cultura, la nostra llengua i, de ben segur, la humanitat, l’humanisme, la catalanitat i el molletanisme. Després, els uní la vida. Força diferents ideològicament, van saber mantenir encesa la flama de l’amistat i de la solidaritat, malgrat la distància física que va obrir la confrontació fratricida del 36-39,

provocada per la revolta militar franquista contra la legalitat republicana.

Són paraules d’Emili Codina:

“Tenia unes idees molt rectes, mai sortia de la seva boca un insult, no admetia per cap motiu la violència, ans tot el contrari, les seves armes predilectes eren el diàleg i actuar amb seny i, quan donava la seva paraula, de ben segur que la complia. D’aquesta manera de pensar i de fer era el que ell en deia les essències de la democràcia” [...]

“El període de la Guerra Civil va ser per a en Joan una època molt dura pel seu sentir. Va treballar per obtenir el màxim de concòrdia possible dins els cànons de la seva consciència. Mai no va donar el seus visiplau a cap acte de violència, tot el contrari, va ajudar a tothom que va poder [...]. Per damunt de tot defensà els Drets Humans [...]”

“Quan va marxar a l’exili se’n va endur dins seu l’esperit i l’essència de la seva Catalunya, del seu Vallès [...]. L’exili el va marcar profundament. Li va suposar deixar la seva terra que tant estimava, la separació de la família, els amics, els desenganys amb alguns familiars i amics...” (CORBALÁN i GARCIA-MORENO, 2002: 13-14)

No violència, diàleg, seny, compromís, catalanitat, democràcia, drets humans. Paraules d’Emili Codina que són el reflex dels valors de tots dos. Per això varen poder ser amics aquí i en l’allunyament obligat. Per això el nostre himne està impregnat dels valors immarcescibles d’una amistat. La dedicatòria del poema de l’himne –ho hem vist abans– n’és el certificat:

³⁰ Algunes parts d’aquest àmbit estan transcrites literalment de la presentació i exposició de motius de l’acord del ple municipal d’aprovació de l’himne, i del text “Història de l’Himne”, publicat al casset *Himne a Mollet. Himne oficial de la ciutat de Mollet del Vallès*. Aquests escrits van ser redactats per l’autor d’aquest treball, amb la imprescindible informació de Joan Codina i Torrents, fill d’Emili Codina i Pou. És per això que l’incorporo directament al treball, sense referències.

Figura 16. Ambrós i Codina celebrant una retrobada a Mollet. Font: C. Ambrós

Figura 17. Ambrós amb el matrimoni Codina-Torrents al Montseny (1978). Font: Arxiu Codina

“Dedicat al meu gran amic Emili Codina que és un gran patriota i a l’ensems l’instigador d’aquest himne”.

El gener de 1994, des de l’Ajuntament de Mollet del Vallès, es preparaven els últims detalls dels actes de cloenda del Mil·lenari que la ciutat havia celebrat durant tot l’any 1993. Per a l’acte “Vinguts d’arreu” –homenatge a totes les persones que han ajudat a fer créixer, prosperar i omplir de vida Mollet–, calia trobar la música que acompanyés l’entrada de la bandera de la ciutat al Teatre Municipal de Can Gomà. Les altres banderes –de Catalunya i dels diferents pobles d’Espanya– anirien acompanyades dels respectius himnes oficials. Però, a la bandera de

Mollet quin himne l’acompanyaria? Una consulta del regidor de Cultura a Joan Codina, del Ball de Gitanes, entitat encarregada de portar la nostra bandera, ens fa descobrir el poema “Himne a Mollet”, de Joan Ambrós, musicat per Vicenç Corominas³¹. En Joan Codina em comenta que n’existeixen, almenys, dos enregistraments interpretats per la Coral El Clavell. Una gravació feta a la Sala Fiveller, i una altra a l’Església de Sant Vicenç³². Ambdues gravacions realitzades per en Jaume Codina, que feia la sonorització de la coral quan convenia.³³ De la gravació feta a la Sala Fiveller, en rep còpia Ràdio Mollet i, segons Garriga, també l’Ajuntament.³⁴ (1990: 38)

³¹ Convé dir que l’aleshores regidor de Cultura –potser a la revetlla de Sant Joan, de Tradicions i Costums, de 1993– va tenir una brevíssima conversa amb Corominas, en la qual el mestre li va preguntar “Què et semblaria si Mollet tingués un himne?” La resposta, poc gentil, va ser que molt bé, però que en aquells moments no en podien parlar. Era cert, una altra activitat associativa esperava l’alcaldessa i el regidor. Quan la preparació de l’acte de les banderes, el regidor no va caure en aquesta possibilitat. En Joan Codina i el contacte amb el mestre, ho van adreçar. Entrevistes amb Vicenç Corominas.

³² D’acord amb el llibre d’anotació de concerts de la Societat Coral El Clavell, la cançó “Himne a Mollet”, es va estrenar a l’església de Sant Vicenç de Mollet del Vallès, la nit del 17 de gener de 1982, en un cicle de concerts de diferents corals de Catalunya. I va ser cantada per segona vegada per a cloure el Concert de Pasqua, celebrat la tarda del dia 11 d’abril de 1982 a la Sala Fiveller del Mollet.

³³ Entrevistes amb Jaume i Joan Codina, i amb Vicenç Corominas.

³⁴ Quan vàrem iniciar el procés per a fer oficial i enregistrar l’himne, l’any 1994, no vam trobar cap còpia a l’Ajuntament; sí que n’hi havia una a Ràdio Mollet.

Figura 18. Cassetts del primer i del segon enregistraments de l'Himne a Mollet, realitzats per Jaume Codina l'any 1982. (2017). Fonts: Ràdio Mollet i V. Corominas

28

Escoltem amb l'alcaldeessa i, segurament, amb algú més de l'equip el segon enregistrament. La música té, certament, el ritme i el to propis d'un himne; el text ens emociona. Ens sembla plenament adequat per acompanyar la bandera. Consultat el mestre Corominas, rebem el seu entusiasta vistiplau. El 23 de gener, l'endemà de Sant Vicenç, patró de la ciutat, la bandera oficial de Mollet, portada per Joaquim Lapasset, president de la Colla de Mollet del Ball de Gitanes, entra solemnement al teatre de Can Gomà, acompanyada per les veus enregistrades de la Coral El Clavell cantant "Himne a Mollet", d'Ambrós i Corominas.

El mateix 23 de gener de 1994, a la tarda, també a Can Gomà, se celebra, amb l'espai ple de gom a gom, l'acte de cloenda del Mil·lenari de Mollet. La celebració finalitza amb

tothom dempeus, amb emoció i respecte, escoltant les notes i les paraules d'aquella composició que, des d'aquell moment, es converteix, en el cor de tots els que hi som presents, en l'himne de Mollet.

L'èxit colpidor de la composició fa que, per delegació de l'alcaldeessa, el regidor de Cultura, amb la col·laboració d'un equip plenament implicat de treballadors municipals de Cultura i de Presidència, iniciem totes les accions per a poder convertir "Himne a Mollet" en l'himne oficial de la Ciutat.

Proseguim, tornant enrere, el fil del recorregut del futur himne. Com s'ha dit abans, quan Ambrós va reprendre l'activitat literària a l'exili, va anar enviant al mestre Suñé, del Clavell, poemes destinats a ser cançons i d'altres per a ser sardanes. En substituir Corominas a Suñé, ho continua fent. Un dels poemes que arriba a Mollet per a ser musicat és "Himne a Mollet", amb data 16 de gener de 1980 i dedicat a Emili Codina, no només per la seva amistat sinó també perquè Codina havia instigat Ambrós a escriure'l.

El traspàs d'alguns dels protagonistes i la manca de documentació suficient –sobretot originals– no m'ha permès reconstruir amb total precisió la traçabilitat del poema que esdevindrà himne. No és estrany; han passat molts anys i quan es va iniciar la vida d'aquest poema era molt difícil pensar que acabaria convertint-se en un símbol molletà i en una part de la seva història. Tanmateix, en presento una reconstrucció.

Partirem, directament de les paraules d'Ambrós. El cinc de març de 1980, escriu a Teresa Ros, amb qui manté una extensa correspondència, "L'any passat [1979] l'Emili Codina i en Vicenç Corominas em demanaren

d'escriure un himne a Mollet en el que aquest darrer hi posaria música. Jo no vaig poder negar-m'hi [...] Ja està fet i li envio amb aquesta". Efectivament, Teresa Ros en rep una còpia manuscrita que, lògicament, no és la còpia dedicada a l'Emili Codina. Només l'Emili Codina tindrà el manuscrit dedicat, que es correspon a la transcripció directa del "poema posat en net en el quadern número 5, pàgina 94" d'Ambrós,³⁵ que és el document que més s'ha donat a conèixer. Una còpia del document de Codina és

la que utilitza Corominas per musicalitzar el poema. La Cisqueta Ambrós em comenta a Reims: "El pare li dedica a l'Emili perquè el poema era maco, perquè parlava de Mollet i perquè l'Emili era molt molletà", i, cal afegir, perquè l'Emili Codina, amic de joventut d'Ambrós, havia reprès, quan les circumstàncies de postguerra ho van fer possible, una relació plena de proximitat amb Catalunya, que tant necessitava l'Ambrós exiliat. Una relació, una estima i uns records que varen durar fins les seves morts.

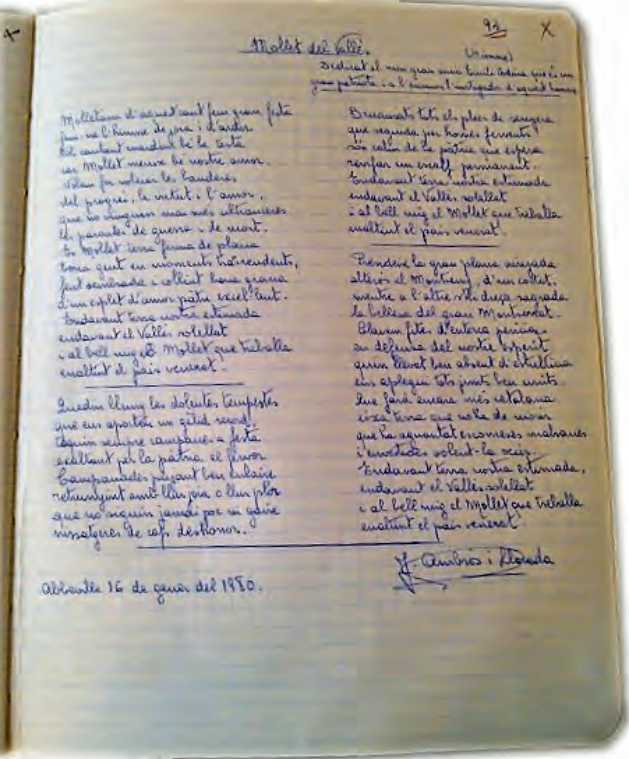

Figura 19. Manuscrit del quadern d'Ambrós amb la poesia "Mollet (Himne)" i la dedicatòria a Emili Codina. Reims (2016). Font: C. Ambrós

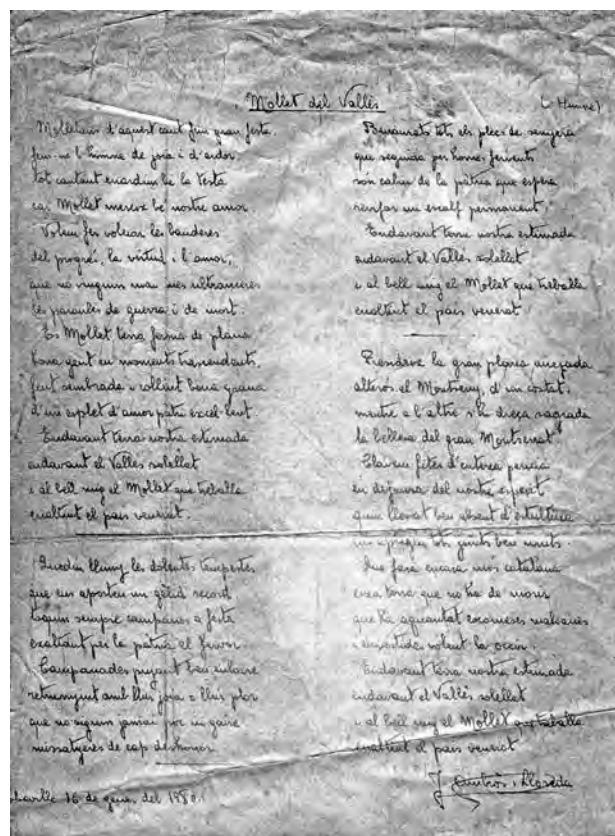
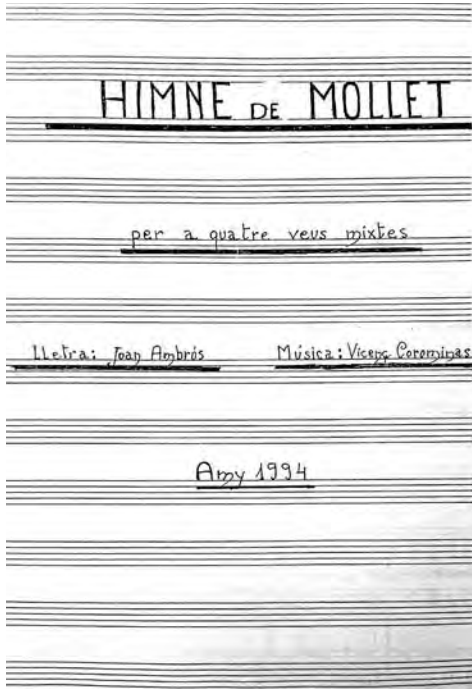

Figura 20. Manuscrit d'Ambrós. Sense dedicatòria. (1980). Font: AHMMV

³⁵ Anotació d'Ambrós en el llibre de redaccions inicials on es poden veure les modificacions que va fer sobre una primera redacció. Totes les còpies manuscrites del poema –com era el costum d'Ambrós– porten la data de la primera redacció, encara que el poema hagi estat modificat.

30 Figura 21. Manuscrit de Corominas de la primera pàgina de la partitura de l'“Himne de Mollet” (1994). Font: Coral El Clavell

Després dels actes abans esmentats del gener de 1994, el mestre Corominas, d'acord amb l'Ajuntament, compona i adapta les diferents versions per a coral, per a cobla o per a cobla i coral, a fi i efecte de poder-ne fer l'aprovació oficial i l'enregistrament, aleshores encara en casset. La possibilitat de treballar la part poètica amb el mestre, escollint les estrofes més adients per a les versions curtes, va ser, per a l'autor d'aquest article, una inol·lidable immersió molletana, absolutament necessària per a un nouvingut com era qui signa aquest article.

I, també, fou la possibilitat de fer un aprofundiment directe en la font musical de l'himne, la qual cosa em va permetre copsar el sentit de

Figura 22. Manuscrit de Corominas de la segona pàgina de la partitura inicial de l'“Himne a Mollet” (1994)

cada nota, de cada tonalitat, de cada tempo, de cada harmonia, que ratificaven l'encert del mestre a l'hora de fer un himne de festa i de joia, d'ardor i d'amor.

El bon criteri del mestre Corominas proposant la Coral El Clavell per enregistrar l'himne, es corresponia amb el fet d'haver-la dirigit des de 1975 fins 1992; coincidia amb el que en podríem anomenar el criteri històric —el coro complia vuitanta-un anys—; i es vinculava adientment amb l'estreta relació entre Ambrós i El Clavell. Aquesta entitat coral, aleshores presidida amb dedicació i encert pel recordat Santi Puigdomènech,³⁶ va acceptar amb complaença aquest repte històric.

³⁶ Santi Puigdomènech va presidir el coro fins la seva mort, l'abril de 2002.

Figura 23. Santi Puigdomènech i Gloria Cámara amb l'estendard de la Coral El Clavell. Font: G. Cámara

Figura 24. Enregistrament de la música de l'himne. Corominas dirigeix la Cobla Montgrins. Barcelona (22 de juny de 1994). Foto: Toni Torrillas. AHMMV

Figura 26. Casset oficial de l'enregistrament de l'Himne (1994).

Font: O. Fort

Figura 25. Enregistrament de les veus de l'himne. Corominas dirigeix la Coral El Clavell. Barcelona (7 de juliol de 1994). Foto: Toni Torrillas. AHMMV

Després d'uns mesos intensíssims de treball, els dies 22 de juny i 7 de juliol de 1994, la Cobla Montgrins i la Societat Coral El Clavell, dirigides per l'autor de la música, van enregistrar les diferents versions del poema musical d'Ambrós i Corominas, oferint-nos l'exacta versió desitjada, la versió del poble cantant. És, encara, l'enregistrament oficial.³⁷

L'Onze de Setembre de 1994, des-

prés de l'ofrena floral al monument a Rafael Casanova, es va celebrar, presidit per l'alcaldesa Montserrat Tura, un ple extraordinari de l'Ajuntament al parc de Can Mulà, sota el Roure del Mil·lenari. La lletra, la música i els seus molletans

³⁷ Podeu escoltar l'himne en la seva versió oficial a: www.molletvalles.cat

Figura 27. Ple extraordinari d'aprovació de l'himne. Mollet (Onze de Setembre de 1994). Imatge general. Foto: Toni Torrillas. AHMMV

Figura 28. Ple d'aprovació de l'himne. Santi Puigdomènech, Glòria Cámara, Anna Bartalot, Vicenç Corominas, Emili Codina, Rosa Torrents, Cisqueta Ambrós i Cisco Vallès. Foto: Toni Torrillas. AHMMV

32

autors; els valors i els desitjos que promou com a símbol de la ciutat, van afavorir que fos aprovat per unanimitat pels vint-i-un regidors de la ciutat.³⁸ Progrés, virtut i amor, el lema claverià, el lema de la nostra Coral El Clavell, esdevenia per la història viscuda i per la voluntat dels representants del poble també el lema de Mollet del Vallès.

A l'acta del ple extraordinari de l'Ajuntament celebrat com un acte de ciutat sota el Roure del Mil·lenari, al parc de Can Mulà, l'Onze de Setembre de 1994, podem, en extracte, llegir:

“Que l'himne oficial de Mollet del Vallès és la cançó elaborada a partir del poema titulat Himne a Mollet, de Joan Ambrós i Lloreda, i de la música de Vicenç Corominas i Pi.

Que l'enregistrament oficial de l'himne, és aquell que realitzaren la Societat Coral El Clavell i la Cobla Montgrins.

Que l'himne s'interpretarà, sempre amb el màxim respecte com a símbol de la nostra ciutat, en els actes institucionals i cívics que així ho requereixin.

Que es ret homenatge als il·lustres molletans, Joan Ambrós i Lloreda, i Vicenç Corominas i Pi, per la seva honorable, magnífica i emotiva aportació en l'enfortiment de la personalitat del nostre poble.

Que es fa reconeixement i agraïment a la Societat Coral El Clavell, per l'enorme esforç personal, associatiu i musical que els ha portat a aconseguir la interpretació i l'enregistrament oficial de l'himne.”

També hi podem llegir una síntesi de les paraules de l'alcaldesa, sobre l'objectiu institucional de l'himne:

“Aquest es un moment històric i se n'ha de ser conscient; Mollet ha intentat dotar-se, en els darrers anys, d'elements que l'identifiquin, que

³⁸ Tanmateix, un membre del ple va aduir la possibilitat que l'himne de Mollet “fes ombra a Els Segadors”. Possibilitat impossible, com feia notar la Cisqueta Ambrós en una carta de data 26 de setembre de 1994, adreçada a l'alcaldesa i al regidor de Cultura, tot expressant el pensament del seu pare i del mestre Corominas.

Figura 29. Ple d'aprovació de l'himne. La Coral El Clavell interpreta per primera vegada l'himne ja oficial. Foto: Toni Torrillas. AHMMV

Figura 30. Ple d'aprovació de l'himne. L'alcaldesa Montserrat Tura imposa l'escut de la ciutat a Cisqueta Ambrós. Foto: T. Torrillas. AHMMV

Figura 31. Ple d'aprovació de l'himne. L'alcaldesa de la ciutat Montserrat Tura imposa l'escut de la ciutat a Vicenç Corominas. Foto: Toni Torrillas. AHMMV

li donin personalitat i que no siguin mers símbols; el signe que avui es proposa aprovar també és un signe d'identificació, però sobretot d'estima i d'emoció musicada; no es pretén que aquesta cançó s'estimi pel fet de ser oficial, ja que la intenció és que representi l'expressió cantada de l'amor que tots els ciutadans tenen pel Mollet d'avui i pel Mollet de demà.”

En acabar el ple, la Coral El Clavell i la Cobla Ciutat de Calella van interpretar per primera vegada oficialment l'Himne de Mollet. Finalment, l'alcaldesa Montserrat Tura va lliurar a Cisqueta Ambrós i Vicenç Corominas, l'escut de la Ciutat.

Ambrós, Codina, Corominas, El Clavell unien, a través de l'himne, les dones i els homes de Mollet, vinguts d'arreu.

6. Els valors del poema “Himne a Mollet”³⁹

En el decurs de tot el que hem treballat fins ara hem anat descobrint els valors i pensaments d’Ambrós. Ara podem veure com tot aquest compendi d’humanisme social es trasllada, per la paraula poètica d’Ambrós, a la lletra de “Mollet (Himne)”.

Exposem un quadre que intenta analitzar, vers a vers, el poema ambrosià (vegeu pàg. 35).

Com podem veure, el poema d’Ambrós expressa tot el sentiment de l’amor profund a la terra, al país, al poble, des de la insalvable distància de l’exili; el desig de joia, de progrés, de virtut i d’amor; la ferma voluntat de lluita contra la guerra i la mort; l’enyorança del Vallès assolellat; el record profund i emocionat del Mollet que treballa, enaltint el país venerat; la pàtria, l’honor, la unió... I amb això: república, llibertat, democràcia, fraternitat, dret, igualtat, catalanisme, nació, poble, treball.⁴⁰

L’himne expressa un sincer, profund, permanent, treballat, lluitat i defensat desig de benestar, de justícia i de solidaritat per a tots els éssers humans, per a la terra catalana i la Terra universal. És un compromís amb la història, amb la identitat i amb els valors

republicans de llibertat d’igualtat i de fraternitat. L’himne, en síntesi, és un compromís molletà amb uns valors, “Progrés, Virtut i Amor”⁴¹, que són el lema dels cors claverians, que s’esmenta en la lletra de l’himne, que està en l’estendard de la Coral El Clavell i que

Figura 34. Medalla de la Ciutat, obra del joier molletà Carles Codina i Armengol. Font: Museu Municipal Joan Abelló

Figura 35. Detall del lema “Progrés, virtut i amor” a la Medalla de la Ciutat. Font: M. Abelló

³⁹ La versió original i íntegra del poema “Himne a Mollet”, la conformen les nou estrofes i les tres tornades. Les versions senceres (concerts) per a coral i cobla, per a cobla i per a coral a quatre veus, les conformen les estrofes 1, 2, 4, 5, 7 i 8 i tres tornades. Les versions reduïdes (actes institucionals i cívics, la que es canta habitualment) per a coral, per a coral i cobla, i per a cobla: les conformen les estrofes 1, 2, 4 i 5 i dues tornades.

⁴⁰ Queda escrit a l’apartat 2 Himnes “podem afirmar que l’himne de Mollet és un dels que més enalteixen valors humans universals, expressats a través de la història, de l’entorn i de les vivències molletanes”. Aquest fet no és aliè al contingut del poema “Miratges”. En una carta a Teresa Ros, de data 21 de maig de 1980, Ambrós escriu “ Em plau que li hagi agradat Miratges. És un resultat del que jo trobava a mancar a Mollet quan vaig escriure l’himne a la nostra vila”. “Miratges” és un cant a allò que era el Mollet dels anys trenta i que ja no és quan Ambrós hi retorna l’any 1978; és un cant a allò que hi “trobava a mancar”. És per això, per no trobar a Mollet allò que ell hauria volgut cantar, decideix escriure un himne no pas tant de lloances a les aptituds i atractius molletans, com d’enaltiment de valors humans universals amb mirada molletana.

⁴¹ Una variació d’aquest lema, feta pel mateix Clavé, diu “Associeu-vos i sereu forts, instruiu-vos i sereu lliures, estimeu-vos i sereu feliços”.

1.

*Molletans d'aquest cant fem gran festa,
fem-ne l'himne de jola i d'ardor,
tot cantant enardim bé la testa
car Mollet mereix bé nostre amor.*

Cantar el nostre himne ha de ser una festa d'alegria i de passió, d'orgull i de sentiment pel nostre Mollet

Alegria i passió, per ser molletans. Orgull i sentiment, per Mollet

2.

*Volem fer volelar les banderes
del progrés, la virtut i l'amor,
que no vinguin mai més ultranceres
les paraules de guerra i de mort.*

Els nostres ideals són el progrés, la virtut i l'amor, perquè volem que no vinguin mai més ni la guerra ni la mort

Progrés, virtut, amor, pau, vida

3.

*És Mollet terra ferma de plana
bona gent en moments transcendents.
fent sembrada i collint bona grana
d'un esplet d'amor patri excel·lent.*

La nostra gent es compromet en els moments difícils, treballant bé i valent per aconseguir el millor futur per a la nostra terra

Compromís i treball per al futur

Tornada

4.

*Quedin lluny les dolentes tempestes
que ens aporten un gèlid record,
toquin sempre campanes a festa
exaltant per la pàtria el fervor.*

Allunyem els enfrontaments de record tan dolorós i mostrem per sempre amb alegria el nostre amor a la pàtria

Compromís per la pau, la llibertat i la democràcia, per un país amb felicitat

5.

*Campanades pujant ben enlaire
retrunyint amb llur joia o llur plor
que no siguin mai poc ni gaire
missatgeres de cap deshonra.*

Proclamem arreu la nostra alegria o el nostre dolor, però que mai, mai no hàgim d'anunciar la nostra deshonra

Honor, integritat, dignitat

6.

*Benaurats tots els plecs de senyera
que seguida per homes fervents
són calliu de la pàtria que espera
revifar un escalf permanent.*

Cada fita de la nostra història ens esperona, amb fermesa, a aconseguir la pàtria lliure per a sempre

Defensa de les llibertats nacionals

Tornada

7.

*Presideix la gran plana airejada
alterós el Montseny, d'un costat,
mentre a l'altre s'hi dreça sagrada,
la bellesa del gran Montserrat.*

A Mollet, en mig la plana vallesana, tenim dos fars, símbols de Catalunya, que il·luminen el nostre camí

Prenguem consciència de la nostra terra

8.

*Clavem fites d'entera perícia
en defensa del nostre esperit,
quin llevat ben absent d'estultícia
ens aplegui tots junts ben units.*

Usem amb persistència les nostres aptituds, per a defensar amb seny i unió la nostra identitat

Coratge i unitat en defensa de la nostra identitat

9.

*Que farà encara més catalana
eixa terra que no ha de morir
que ha aguantat escomeses malsanes
l'investides volent-la occir.*

I això farà més autèntica aquesta Catalunya que tants atacs ha sofert i que tant ha lluitat per a sobreposar-se

No deixar-se vèncer: refer-se, lluitar

Tornada

*Endavant terra nostra estimada
endavant el Vallès solellat
i al bell mig el Mollet que treballa
enaltint el país venerat.*

Mollet, poble de treball en mig del Vallès, poble que estima i venera Catalunya, crida: Endavant! Endavant!

Valentia i treball per al país, per al poble

l'Ajuntament ha inclòs en la Medalla de la Ciutat⁴².

Com va escriure l'alcaldeessa Montserrat Tura a la publicació municipal *Quatre Cantons* (1994: 1):

“Que les paraules de joia, de progrés, de virtut, d'amor i de treball de l'himne, siguin el veritable nord de tots nosaltres, i que bandera, escut i himne esdevinguin inequívocs símbols d'unió, de germanor i de convivència de tots els molletans i de totes les molletanes”.

7. Conclusions

Els acords del ple de l'Ajuntament sobre els símbols molletans, les paraules ara citades de l'alcaldeessa Tura situen l'himne en l'espai dels ideals, dels sentiments, de la identificació i de la unitat, mereixent, en ser un símbol de tota la població, la màxima coexistència, reconeixement i respecte.⁴³

36

Per això, essent l'himne un meravellós compendi dels valors que voldríem per al poble del nostre poble; essent un símbol d'identitat molletana; essent una obra d'una extraordinària vàlua cultural i social; tenint Mollet l'inusual privilegi de posseir-lo i haver-lo adoptat oficialment; havent aprovat per unanimitat el ple de l'Ajuntament de dia 11 de setembre de 1994:

“Que aquest Ajuntament promogui el més ampli coneixement del nostre himne per tal de fomentar els nostres signes d'identitat, mitjançant aquest símbol que ho ha d'ésser, també, de la nostra voluntat d'unió, de germanor i de convivència. És amb aquest criteri, que cal utilitzar l'enregistrament [...] per tal de poder-ne fer una ampla difusió ciutadana.”

Per tot el que ha estat exposat fins ara, considero que respondria a l'esperit i a l'objectiu d'aquest treball, cloure'l donant-li un sentit institucional i cívic que sobrepassi la vessant acadèmica, i proposant amb convicció:

- Que es faci una reedició digital de l'himne, d'acord amb les tecnologies actuals
- Que es posi a l'abast de tota la ciutadania
- Que es distribueixi per les associacions ciutadanes i centres educatius
- Que es facilitin les partitures i les partitelles a les entitats musicals
- Que s'interpreti sovint en actes institucionals i cívics

I tot això, per aconseguir-ne la popularització, l'arrelament i l'estima popular i, així, promoure la identificació de la ciutadania molletana amb els valors humans i socials de treball, solidaritat, progrés, llibertat i catalanitat de l'himne que ens representa i uneix, i pels quals a bastament van lluitar tantes generacions.

8. Fonts

8.1 Bibliografia⁴⁴

- AINAUD DE LASARTE, J.M. (1979). Què cantaven els revolucionaris catalans del XIX? *Barcelona. L'Avenç*, 17: 66-67, juny 1979, 2a època.
- ARIMON, G. (1990). Notes sobre la Història de la llengua a Mollet del Vallès. Servei Municipal de Català. Ajuntament de Mollet del Vallès. 63 p. Mollet del Vallès.
- ARIMON, G. (2006). El teatre el Centre Parroquial de Mollet del Vallès (1945-1961). Ajuntament de Mollet del Vallès. 226 p. Mollet del Vallès.
- BOTER DE PALAU, R. (2002). *L'Abans. Mollet del Vallès. Recull gràfic (1870-1965)*. Editorial Efadós. 666 p. El Papiol.

⁴² La Medalla de la Ciutat és un disseny i creació del joier molletà Carles Codina i Armengol.

⁴³ Per a més informació sobre medalles, distincions, reconeixements, agraïments i molletans il·lustres, vegeu FORT (2012), “Molletans il·lustres, il·lustres molletans”.

⁴⁴ Totes les publicacions de la bibliografia editades per l'Ajuntament de Mollet o pel Centre d'Estudis Molletans són accessibles a través de: www.molletvalles.cat

- CORBALÁN, J. i LARDÍN, A. (2000). Josep Fortuny i Torrents. Una biografia política. Centre d'Estudis Molletans, Col·lecció Vicenç Plantada, 5. 187 p. Mollet del Vallès.
- CORBALÁN, J. i GARCÍA-MORENO, C. (2002). Joan Ambrós i Lloreda. Per Catalunya i la Llibertat. Centre d'Estudis Molletans, Col·lecció Vicenç Plantada, 7. 526 p. Mollet del Vallès.
- DIVERSOS AUTORS (1993). Moledo–Mollet. 993–1993. Ajuntament de Mollet del Vallès. Mollet del Vallès.
- DIVERSOS AUTORS (1994). “L'himne oficial de Mollet del Vallès”. *Quatre Cantons*, 33: 6. Octubre-novembre. Mollet del Vallès.
- DIVERSOS AUTORS (1999). Clavé al cor. 1824–1874. (catàleg de l'exposició). Diputació de Barcelona. Barcelona.
- FORT, O. (1994). “Història de l'Himne”. A: Himne a Mollet (casset). Societat Coral El Clavell i Cobla Montgrins. Ajuntament de Mollet del Vallès (prod). Salseta Discos. Barcelona.
- FORT, O. (2012). Molletans il·lustres, il·lustres molletans. *Notes*, 27: 13–26. Centre d'Estudis Molletans. Mollet del Vallès.
- GARCÍA-MORENO, C. (2007). La Sardana a Mollet. Un segle d'història. Centre d'Estudis Molletans, Col·lecció Vicenç Plantada, 10. 301 p. Mollet del Vallès.
- GARRIGA, J. (1990). Coral El Clavell, 75 anys d'història: 1913–1988. Ajuntament de Mollet del Vallès. 67 p. Mollet del Vallès.
- PÉREZ, F. (1997). Obres completes de Vicenç Plantada. I. Cròniques i articles en *La Renaixença*. Centre d'Estudis Molletans, Col·lecció Vicenç Plantada, 1. 263 p. Mollet del Vallès.
- RISQUES, M. (1987). Clavé, demòcrata i federalista. La Primera República. Editorial Graó, Col·lecció BC – Biblioteca de la Classe, 26. 64 p. Barcelona.
- SOLÉ TURA, J. (1986). Cent històries. Cent vides. Editorial L'Aixernador. Argentona.
- SOLÉ TURA, J. (1988a). Mollet. 1900–2000. Editorial L'Aixernador. Argentona.
- SOLÉ TURA, J. (1988b). Memòries d'un molletà. Editorial L'Aixernador. Argentona.
- SUÁREZ, M. À. (2000). La Segona República i la Guerra Civil a Mollet del Vallès. Centre

d'Estudis Molletans, Col·lecció Vicenç Plantada, 4. 369 p. Mollet del Vallès.

- TURA, M. (2018). República pagesa. Vindicació del catalanisme Rabassaire. Pòrtic. Barcelona.
- VINYES, R. (1999). “El pensament polític de Clavé”. A: L'home i l'època (catàleg de l'exposició “Clavé al cor. 1824–1874”). Diputació de Barcelona. Barcelona.

8.2 Altres fonts escrites i gràfiques

- Arxiu Històric Municipal de Mollet del Vallès (AHMMV).
- Acta del Ple de l'Ajuntament de Mollet del Vallès, de data 11 de setembre de 1994. AHMMV.
- Acta del Ple de l'Ajuntament de Mollet del Vallès, de data 30 d'octubre de 1997. AHMMV.
- Arxiu Històric de la Societat Coral “El Clavell”. Butlletí Oficial de la Província de Barcelona. Reglament d'Honors, Símbols i Distincions de l'Ajuntament de Mollet del Vallès. Núm. 41, Pag. 28–29, 17 de febrer de 1998.

8.3 Fonts orals

- Entrevista amb Jaume i Joan CODINA I TORRENTS. Mollet, 26 de setembre de 2016.
- Entrevistes amb Vicenç COROMINAS I PI. Mollet, 29 de setembre de 2016 i 2 d'octubre de 2017.
- Entrevistes amb Cisqueta AMBRÓS I TUGAS. Reims (França), 27 de novembre de 2016, i Abbeville (França) 20 i 21 d'octubre de 2017.
- Entrevistes amb Gloria CÁMARA MAROTO (fou cantaire de la Coral El Clavell i, entre 1982 i 2002, secretària de l'entitat). Mollet, 28 de setembre i 7 de novembre de 2017.

37

Figura 36. Cisqueta Ambrós i Oriol Fort. Reims (2016). Foto: Yolanda Vallès. Font: O. Fort

Annex 1

Amb voluntat de ser fidel a la història i, ensems, d'arribar a aspectes anecdòtics que humanitzin l'academicisme, exposo quatre documents de valor, sobretot, per als primers cantaires de "Mollet del Vallès" (Himne).

El primer, és un manuscrit d'Ambrós —probablement de principis de l'any 1980⁴⁵—, sense dedicatòria, que podria haver estat tramès a Teresa Ros Chacón⁴⁶. Hom pot observar, sobretot a l'ampliació, que sembla dir "Presideix la gran plana anejada".

Així va ser entès, transcrit —vegeu els altres dos documents— i interpretat només ben al principi⁴⁷. Estem parlant d'un poeta, Ambrós, que procura fer servir, amb voluntat d'enfortir la nostra llengua, algunes paraules d'ús poc freqüent. "Anejada" en podia ser una. Tanmateix, el recel sobre aquesta paraula o alguna còpia posterior més entenedora, van alertar el mestre Corominas que, en aquest cas, va dirigir la coral envers la resolució del dubte lingüístic: es tractava de "la gran plana airejada".

Annex 2

Transcripció un missatge —un post— escrit al Fòrum local de Mollet del Vallès, de Vilaweb, l'any 1997. Ho faig amb exclusiva voluntat de donar a conèixer un fet que propicia reflexions formals i de fons.

"Aquest 11 de setembre vaig sentir per primera vegada l'himne del poble. Al marge de no tenir massa clar si un municipi ha de tenir himne, crec sincerament que el que no resulta ni útil ni pràctic és tenir-ne un excessivament

HIMNE DE MOLLET DEL VALLÈS

Molletans, d'aquest cant fem gran festa
fem-ne l'himne de joia i d'ardor
tot cantant enardim bé la testa,
car Mollet merix bé nostre amor.

Volem fer volsiar les banderes
del progrés, la virtut i l'amor,
que no vinguin mai més ultranceres
les paraules de guerra i de mort.

Endavant terra nostra estimada,
endavant el Vallès solellat
i al bell mig el Mollet que treballa
enaltint el país venarat.

Quedin lluny les dolentes tempestes
que ens aporten un gèlid record,
toquin sempre campanes a festa
escoltant per la pàtria el fervor.

Campanades pujant ben enlaire
retrunyint amb llur joia o llur pler
que no siguin jamai por o gaire
missatgeres de cap deshonor

Endavant terra nostra estimada,
.....

Presideix la gran plana ~~anejada~~
alterós el Montseny, d'un costat,
mentre a l'altre s'hi draça sagrada
la bellesa del gran Montserrat.

Clavem fites d'enterca pericia
en defensa del nostre esperit
quin llevat ben absent d'estulticia
ens aplegui tots junts ben units.

Endavant terra nostra estimada,
.....

Figura 37. Transcripció mecanografiada del manuscrit anterior, amb la confusió citada al text. Font: Coral El Clavell

⁴⁵ Recordeu la referència a peu de pàgina número 35.

⁴⁶ Vegeu apartat 5: "Efectivament, Teresa Ros en rep una còpia manuscrita que, lògicament, no és la còpia manuscrita dedicada a l'Emili Codina."

⁴⁷ En les converses mantingudes, Gloria Cámara recordava perfectament l'ús de la paraula anejada.

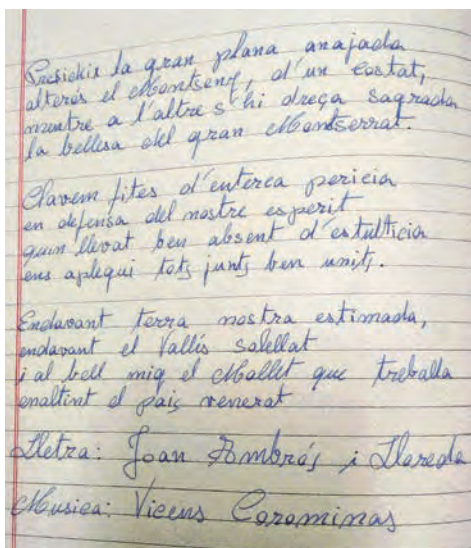

Figura 38. Transcripció manuscrita al llibre de concerts de la Coral El Clavell, amb la confusió citada al text. Font: Coral El Clavell

llarg i de llenguatge barroc, impossible d'aprendre sense un esforç més que considerable per part del comú dels ciutadans. L'ajuntament faria bé en repensar-se el tema, o bé simplificar-lo com es va fer amb Els Segadors.

M'agradaria conèixer més opinions, sobretot alguna en sentit contrari⁴⁸

Certament, no hi ha cap obligació ni necessitat de tenir un himne, però quan les circumstàncies, la vida et posen davant, t'ofereixen un testimoni ple d'història, de sensibilitat i de valors, no és assenyat rebutjar-ho. Creiem –qui ho escriu i tothom que hi ha col·laborat– haver demostrat suficientment en aquest treball la vàlua del seu contingut poètic i musical, i l'orgull que ens fa tenir-lo.

De ben segur que algunes paraules es corresponen –i això també és

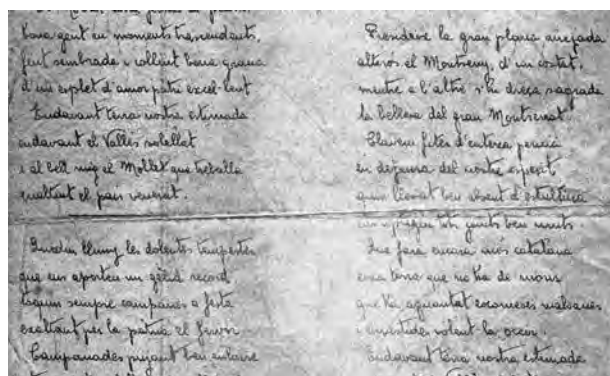

Figura 39. Detall del manuscrit d'Ambrós que permet veure la facilitat de la confusió. El document complet es pot veure a la figura 20. AHMMV

història– al llenguatge utilitzat pels literats de la Renaixença abans que no vingués el seny ordenador de la llengua: Pompeu Fabra. El 1980 –amb quaranta anys d'exili a França– Ambrós, un humanista alla manera de la Renaixença catalana, usa aquest llenguatge que és una mostra del treball intel·lectual que es va fer a Catalunya per a tenir una llengua que pogués ser utilitzada per expressar qualsevol concepte de qualsevol àmbit. La recerca del llenguatge porta a recorreguts sinuosos, incerts, ignots i, a voltes, errats que acaben fent el camí. Ambrós n'és un exemple d'aquest enorme treball. Per no allunyar-nos de Clavé, fixem-nos en el llenguatge que treballa, cerca i utilitza per a una versió en català de “La Marsellesa”, l'himne dels himnes. En transcriu tres versos:⁴⁹

¡Al arma, al arma, fills del poble,
Lo jorn de glòria ja ha arribat!
Pels tirans alsa xusma innoble
Sos pendons en llotats en sanch.

⁴⁸ El missatge anava signat; tanmateix, crec s'escau la dita “Es diu el pecat però no el pecador”. Consultada la pàgina web el desembre de 1999, ningú no havia tingut la gentilesa de contestar-lo. Tampoc, desencertadament, no ho va fer qui ho hauria d'haver fet: l'autor d'aquest treball.

⁴⁹ “La Marsellesa”, adaptació de J.A. Clavé i Camps (1824-1874). A: Ainaud de Lasarte, J.M. (1979).

Ohiu, ohiu, com fer udola
 Los esbars famèlich d'eixos llops,
 Lo poble apura'l fet a glops.
 Y encès de ràbia il cor tremola.

¡Al arma, ciutadans!
 ¡Alsem lo sometent!
 ¡Lo aireat jovent
 Banyo ses mans
 Ensanch de vils tirans!

Com s'exposa en els apartats 5 i 6, la lletra del nostre himne ja va ser simplificada per adaptar-lo a les cantades institucionals i cíviques. Semblantment a com es va fer amb "Els Segadors", amb "La Marsellesa" i amb molts més himnes. La versió que normalment es canta del nostre himne dura uns segons més que "Els Segadors"

i bastants segons menys que "La Marsellesa" i d'altres himnes, si exceptuem aquelles irrespectuoses – per mínimes– mostres dels himnes que, en arribar els temps de les presses, s'escolten en competicions esportives internacionals i altres esdeveniments.

Per cloure. Les línies mestres dels dos himnes són ben diferents. L'himne nacional de Catalunya enalteix, amb contundència, el *tornarem a sofrir, tornarem a lluitar i tornarem a vèncer* malgrat totes les desfetes que la història ens ha portat o ens pugui portar. L'himne de Mollet condueix a l'assumpció i a la defensa d'uns valors universals apresos amb la nostra història i modelats per la nostra idiosincràsia. Dos objectius ben diferents però complementaris.